

LÄNSSTYRELSEN
VÄSTRA GÖTALANDS LÄN

ARCH projektet

Tillgängliggörande av Cross Cutting Evaluation Workshop

Rapportnr: 2016:64

ISSN: 1403-168X

Rapportansvarig: Marie Haeger-Eugensson

Övriga författare: Helena Falk

Foto: Marie Haeger-Eugensson

Utgivare: Länsstyrelsen i Västra Götalands län, samhällsavdelningen

The logo for COWI, consisting of the word "COWI" in a bold, orange, serif font.

Rapporten finns som pdf på www.lansstyrelsen.se/vastragotaland under Publikationer/Rapporter.

Innehåll

1. Sammanfattning	4
2. Introduktion.....	6
2.1. ARCH workshopmetod för samordnad förvaltning av laguner	7
2.1.1. Beskrivning av metoden.....	8
3. Jämförelser av fallstudier	9
3.1. Likheter	9
3.1.1. Huvudsakliga likheter inom grupperna.....	9
3.2. Olikheter	10
3.3. Sammanfattning.....	11
4. Tillämpade metoder och kunskapsutveckling.....	13
4.1. Använda metoder	13
4.1.1. Hur fungerade metoderna?	14
4.2. Olika typer av kunskap vid uppstart av workshoparna.....	15
4.2.1. Nyttan med "State-of-the-lagoon" rapporten.....	16
4.2.2. Ny kunskap.....	17
4.3. Sammanfattning.....	17
5. Tillämpning av ARCH metoden.....	18
5.1. Frågeställningar om metodiken	19
5.2. Frågeställningar angående tillämpning av metoden	20
5.3. Rekommendationer från grupperna	20
5.4. Sammanfattning.....	21
6. Anslutning till policyprocessen.....	22
6.1. Frågor om anslutningen till policyprocessen.....	22
6.2. Reflektioner över integrerad strategi.....	23
6.3. Är kopplingen till policy viktig för resultatet av ARCH?.....	24
6.4. Sammanfattning.....	24
7. Påverkan på metoder och kunskapsutveckling	25
7.1. Påverkan på metod och kunskapsutveckling.....	25
7.2. Vilken effekt hade ARCH projektet på policy?	26
7.3. Effekter på samhällsbyggnad.....	26
7.4. Påverkan på nyckelaktörer	26
7.5. Andra effekter av ARCH workshopar	26
7.6. Sammanfattning.....	27
8. Sammanställning av workshopen	28
9. Synpunkter på CCEW från intressenter	29
9.1. Summering av CCEW	29
9.2. Belysta detaljer från frågeformuläret.....	30
10. Referenser.....	36

1. Sammanfattning

ARCH "Architecture and roadmap to manage multiple pressures on lagoons" är ett forskningsprojekt inom EU som påbörjades 2011 och som avslutades 2015. Projektet syftar till att utveckla integrerade metoder i samarbete med beslutsfattare, lokala myndigheter och intressenter för att hantera de många problem som påverkar laguner och estuarier i kustområden.

ARCH arbetar med 10 olika fallstudier fördelade på både laguner och estuarier med en geografisk spridning som inkluderar alla större hav som omger Europa. Varje ARCH-partner har genomfört cirka tre workshoppar på respektive fallstudieplats. I syfte att samla in och diskutera resultat och erfarenheter från dessa workshoppar anordnades en s.k. Cross Cutting Evaluation Workshop (CCEW), den 8 - 9:e oktober, 2014 på Unescos regionala byrå för vetenskap och kultur i Venedig. Syftet med denna workshop var att diskutera och utbyta erfarenheter mellan berörda fallstudiedeltagare genom utvärdering och reflektion av resultaten från de senaste fallstudierna.

Jämförelse av fallstudier: Det fanns ett antal likheter i frågeställning och mest betydelsefulla problem mellan de olika fallstudieområdena, varav de mest uttalade var relaterad till klimatförändringsproblematiken. En av de största skillnaderna mellan platserna var relaterade till lagstiftning och för frågorna ansvarig myndighetsnivå. Andra specifika sakfrågor som skiljde sig åt mellan områdena var relaterade till: påverkan från, i fallstudieområdet, ökande stadsutveckling, livskvalitet, brist på ledning av områdets utveckling, naturskydd, institutionella gränser, fiske, hamnutveckling, havsnivåhöjning, sedimentation och övergödning, påverkan av turismen samt tillflöde av sötvatten.

Tillämpade metoder och kunskapsutveckling: En mängd olika metoder har tillämpats, några för utvärdering och andra för jämförelse och visualisering. Den mest uppskattade delen av workshopparna var över lag att berörda parter, myndigheter och organisationer träffades, eftersom detta bidrog till ökad förståelse för alla olika perspektiv för både nu och i framtiden. Kritik höjdes dock gällande bristen på mångfald/olika personer/grupper som delvis beror på svårigheter att intressera och motivera människor att delta i workshoppar. Bakgrundsinformationen till workshoppen samlades in från ett flertal olika källor, däribland genom rapporten "State of the Lagoon". På grund av sin omfattning var sammanfattningen tillräckligt som information för de flesta av de berörda parterna. Den viktigaste kunskapen genererades genom att föra samman information och olika erfarenheter. Detta bygger nya visioner, förhindrar felaktiga föreställningar och skapar förståelse mellan människor från discipliner vilket medförde en känsla av samhörighet.

Tillämpning av ARCH-metoden: De flesta grupper var nöjda med workshopparna och fann diskussionerna givande och informativa. Det önskade antalet workshoppar föreslogs till 2-4 st., men antalet varierade mellan de olika fallstudierna. Diskussionen pekade på att de länder som har en lång tradition av medborgardeltagande i det offentliga samtalet (som England och Nederländerna) fick kämpa mer med att motivera intressenter att delta, ofta med hänvisning till informationströtthet. Således var mer "erfarna" aktörer (ofta redan organiserade i sociala nätverk) nöjda med bara ett par workshoppar. Intressenter från fallstudieområdena i länder med mindre erfarenhet av allmänt deltagande var i många fall lättare att motivera och var mer positiva till tre eller fler workshoppar.

Anknytning till policyprocessen: En övergripande åsikt var att det, för projekt liknade ARCH, är viktigt att knyta an till en pågående politisk process. För många av

fallstudieområdena har dock en sådan anknytning inte alltid varit tydlig. I många av områdena anses att workshoparna gett en bra kunskap om hur man åstadkommer en bra policy för förvaltning. Formen för beslutsfattande och genomförande behöver dock vidareutvecklas. I vissa fall är avsaknaden av en omfattande förvaltningsplan problemet, i andra fall brist på resurser eller ansvarig person.

Effekter av ARCH-projektet: Den mest riktade effekten är möjligheten att få olika intressenter, aktörer och discipliner att diskutera samma frågor, vilket ger en mer holistisk syn. De olika perspektiven på de komplicerade frågorna ger också gemensam förståelse och ett forum för diskussion mellan intressenter, myndigheter och forskare. En spin-off effekt av projektet som även nämns är att all befintlig data för respektive område samlats in i den s.k. State-of-the-Lagoon rapporten.

De flesta aktörerna på CCEW-mötet är dock överens om att det största värdet av ARCH-projektet har varit att skapa en kontaktpunkt för olika stakeholders på de platser där fallstudier utförts, samt att öka deras kännedom om varandra och olika vinklar av problemet.

Den rådgivande kommittén påpekar att det kan vara för tidigt att se en inverkan på policyprocesser, men flera grupper ser ett antal indirekta effekter såsom skapandet av en gemensam värdegrund, ändrade tankesätt och breddning av åsikter vilket skulle kunna ses som en uppstart av processen i en gemensam förvaltning av fallstudieområdet.

2. Introduktion

Underlaget för denna rapport har tagits fram inom EU-projektet ARCH "Architecture and roadmap to manage multiple pressures on lagoons" som påbörjades 2011 och som avslutades 2015. Projektet leddes av Gijs Breedveld och Amy Owen, NGI, Norge men materialet i denna rapport är en summering från alla i projektet ingående projektdeltagare. För att tillgängliggöra resultatet har materialet till stora delar här översatts till svenska.

Projektet syftar till att utveckla integrerade metoder i samarbete med beslutsfattare, lokala myndigheter och intressenter för att hantera de många problem som påverkar laguner och estuarier i kustområden. Projektets övergripande målsättning var att ta fram kunskap för att stödja en hållbar förvaltning av kustzonen i Europa. Projektet hade fokus på laguner och estuarier vilka ligger i gränzonen mellan land och hav och alltså utgör övergången mellan sött och salt vatten. Dessa områden är dynamiska och produktiva ekosystem och är därmed viktiga att bevara. Det finns stora utmaningarna i att förvalta dessa på ett hållbart sätt då det samtidigt anspråken från tätorts-, industri-, jordbruks- och fritidsaktiviteter ökar. Projektet fokuserar därför bland annat på att ta fram förslag på framtida riktlinjer för att bättre kunna hantera klimatförändringar och den ökade exploateringen av dessa områden. ARCH arbetar med 10 fallstudier fördelade på både laguner och estuarier med en geografisk spridning som täcker alla större hav som omger Europa (se figur 1).

Varje ARCH-partner har genomfört cirka tre workshopar i anslutning till deras lokala fallstudieplats. I syfte att samla in och diskutera resultat och erfarenheter från dessa workshopar anordnades en s.k. Cross Cutting Evaluation Workshop (CCEW), oktober, 2014 på Unescos regionala byrå för vetenskap och kultur i Europa, Venedig. Syftet med workshopen var att diskutera och utbyta erfarenheter mellan deltagarna (två representanter från respektive fallstudieområde) genom utvärdering, jämförelse och reflektion av resultaten.

I denna rapport presenteras resultaten från CCEW med bland annat erfarenheter och slutsatser från metoden med de lokala workshoparna.

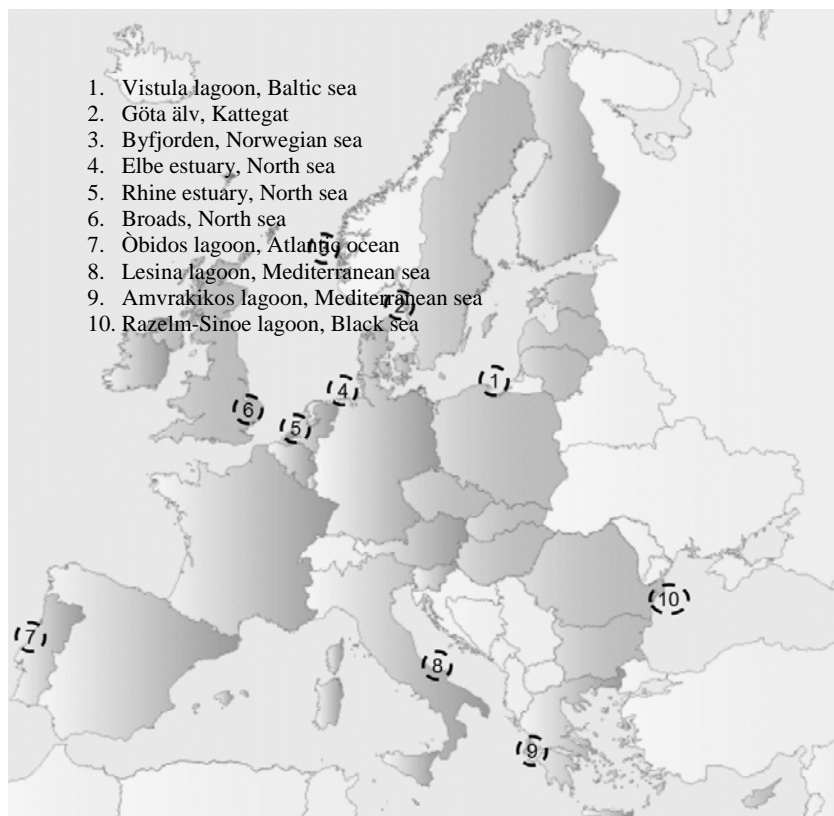
Utvärderingen av erfarenheter var särskilt inriktad på "allmänna lärdomar" och integrering av resultaten. CCEW har utformats för att ge viktiga bidrag till den kommande "Guide for the coastal lagoon management" (Leverans D4.2) och vetenskaplig publicering (Leverans D4.3).

Under workshopen, CCEW, hölls fem gruppdiskussionsmöten. Resultaten från diskussionerna presenteras i kapitel 2 - 6. Ämnena var:

- Jämförelse av fallstudier
- Tillämpade metoder och kunskapsutveckling
- Tillämpning av ARCH-metoden (se vidare kapitel 5)
- Anslutning till policyprocessen
- Effekterna av ARCH-projektet

Under större delen av diskussionsmötena ritade en konstnär karikatyrer av deltagarna och dess diskussioner. I figur 2 illustreras projektet och samordnaren.

Deltagande vid CCEW omfattade ARCH-projektmedlemmar, medlemmar från ARCH rådgivande kommitté samt två nyckelaktörer från varje ARCH-fallstudieplats. Efter att CCEW avslutades ombads deltagarna att lämna sina reflektioner kring CCEW enligt ett frågeformulär.

Figur 1 Översikt över de 10 fallstudieområden som ingår i ARCH.

Figur 2. Karikatyr av diskussionen om de övergripande frågorna i projektet i Venedig.

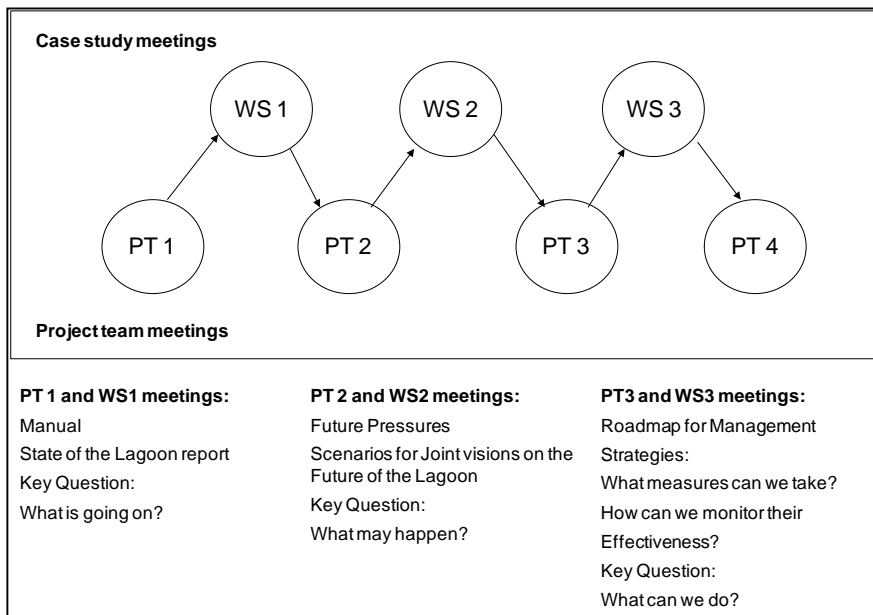
2.1. ARCH workshopmetod för samordnad förvaltning av laguner

En workshopmetod som har utvecklats baserat på European Awareness Scenario Workshop methodology (EASE) vilken i sin tur utvecklats för processer i hållbar stadsutveckling (Urban Sustainable Development) i EU. Detta är en s.k. medverkande metod för beslutsfattande (participatory policy making method) där intressenter, beslutsfattare och forskare gemensamt är involverade att ta fram alternativ

och välja mål i en frågeställning. Metoden har anpassats till förvaltning av laguner och därefter testats i ARCH.

2.1.1. Beskrivning av metoden

Varje serie av workshop föregås av ett förberedande möte/kontakt (exv. via telefon) och ska gärna efterföljas av en reflekterande sammankomst för att samla erfarenheter från partners, som visas på bilden (Figur 3) nedan. I ARCH fallet för den Svenska fallstudien har dock inga reflekterade efterföljande möten hållits utan det gjordes en sammanfattning av respektive möte vilka skickades till alla som medverkat i workshopen samt gicks igenom på den efterföljande workshopen.

Figur 3. Workshopmetodiken i ARCH (PT=personal training; WS=Workshop) .

Diskussionerna vid WS 1 baserades på "State-of-the-Lagoon" rapporten. (För varje fallstudieområde finns en individuell "State-of-the-Lagoon" rapport, som beskriver området och nuläget utifrån ett antal relevanta aspekter (se mer information i Kap 4.2.1)). Målet med workshopen var att få en gemensam förståelse för den nuvarande situationen och att dela kunskap med alla inblandade vetenskapsmän, beslutsfattare och intressenter. Deltagarna ska diskutera rapporten och att tänka i termer av ekosystemtjänster och de tillgångar samt sårbarheter som finns i lagunen. För att förbereda ARCH-partners och underlätta organiserandet av workshopparna för respektive fallstudie organiserades ett särskilt utbildningsmöte. I detta ingick:

- Metoder för dokumentation av diskussionerna under workshoparna.
- Dokumentering av metoder samt utfall/resultaten av mötena för att kunna reflektera tillbaka på processen.
- Förbereda distribution av dokument ("State-of-the-lagoon" rapporten, eller en sammanfattning av denna rapport).
- Praktiska frågor för att underlätta möten.
- Kartläggning av processen av workshopparna med hjälp av utvärderingsformulär.

Baserat på erfarenheterna från de första workshoparna, justerades och förfinades metoden ytterligare och tillämpades vidare i projektet. Detaljerade resultat från alla workshoppar kan hittas i ARCH Leverans 3.1 (ARCH, 2013b), Leverans 3.2 (ARCH, 2014a) och Leverans 3.3 (ARCH, 2014b).

3. Jämförelser av fallstudier

På mötet i Venedig presenterades samtliga ARCH-fallstudieområden för alla deltagare, gjorde varje enskild fallstudiegrupp en 5 minuters sammanfattning av deras fall. Vidare presenterades postrar om varje fallstudieplats i ett mötesrum. Målet med denna presentation var att deltagarna skulle bli mer bekanta med de olika fallstudieområdena och dess specifika fokusfrågor. Alla deltagare fick i uppdrag att hitta likheter och olikheter mellan fallstudierna som förberedelser inför de efterföljande mindre gruppdiskussionerna.

När alla hade blivit bekanta med de olika fallstudierna, bildades mindre diskussionsgrupper om minst två eller tre fallstudier av liknande karaktär (tabell 1). Här diskuterades likheter, olikheter och erfarenheter i mindre grupper.

Tabell 1. Gruppindelning av ARCH-fallstudieområdena baserat på likheter/olikheter.

Diskussionsgrupp	Fallstudieplats
Grupp 1	Elbe, Rhine, Nordre älv och Byfjorden
Grupp 2	Óbidos, Lesina och Nordre älv
Grupp 3	Vistula, The Broads och Elbe
Grupp 4	Amvrakikos och Razelm-Sinoe

3.1. Likheter

Den generellt mest uttalade likheten mellan de olika fallstudieområdena var frågor kopplade till klimatförändringar, såsom översvämningar på grund av höga havsnivåer under stormar och/eller från intensiv nederbörd. Men på några av fallstudieområdena (Grupp 1), såg aktörerna inte klimatförändringarna som det största hotet. För flera fallstudieområden ansåg grupperna att de ekosystemtjänster som fanns tillgängliga inte användes på bästa möjliga sätt. En annan allmän uppfattning av likheter var bristande kommunikation mellan policyer och allmänheten och att det var svårt att få ekonomiskt stöd för planering. I tillägg har det för flera av fallstudierna varit svårt att engagera intressenter till workshopen för ARCH-projektet.

3.1.1. Huvudsakliga likheter inom grupperna

Fallstudieområdena för grupp 1 och 3 är båda belägna i norra Europa. Det främsta hotet som identifierats för platserna i grupp 1 är klimatförändringen, medan det är bristen på kommunikation mellan institutionella myndigheter för platserna i Grupp 3. Grupp 1 ansåg att de tillgängliga resurserna för ekosystemtjänster inte användes till fullo. Även om det fanns många planer och förslag på att inkludera ekosystemtjänster, uppfattades inte detta till fullo av berörda parter och myndigheter. Grupp 3 är av den uppfattningen att förvaltning av laguner/estuarier bör ha ett brett perspektiv och ett utvecklat samspel mellan olika beslutsnivåer samt intressenter för att uppnå en "bredare bild" vilket resulterar i en helhetssyn. Grupp 3 har också identifierat begränsningar som beror på institutionella nämnder.

Grupp 2 omfattar två laguner i södra Europa, samt en svensk älvmyrning. Detta kan tyckas som en ologisk gruppindelning, men de har flera aspekter gemensamt: alla tre gränsar till tre eller flera kommuner, ligger på landsbygden (även om Nordre älv ligger nära en stad), och har intressen i olika utvecklingar. Svårigheter

inträffade för fallstudieplatsen Lesina där intressenterna inte kunde enas om en övergripande förvaltningsplan.

De två fallstudieområdena som ingår i grupp 4 är båda belägna i södra Europa och liknar varandra då de båda är laguner som täcker mycket stora områden. Båda fallstudieområdena har problem med att investera i tjänster och faciliteter (Razelm-Sinoe - regionala, Amvrakikos -lokala) liksom liknande lokala problem med olaglig verksamhet och ingen social integration. Även om fiske är den dominerande verksamheten i området finns potential att utveckla ekoturism och ekosystemtjänster i området. Det senare indikeras också av grupp 1.

Grupp 4 pekar på bristande medvetenhet, information och utbildning samt svårigheter att faktiskt upprätta en förvaltningsplan på lokal nivå. Grupp 1, å andra sidan, upplevde svårigheter med hur man ska gå från plan till handling.

3.2. Olikheter

När det kommer till skillnader mellan fallstudieområdena, är de mer lägesspecifika och kan därför inte så lätt delas in i grupper som ovan.

När det gäller förebyggande av översvämningar var förutsättningar olika för de olika platserna. Elbe och Rhine (båda Grupp 2) undersöker möjligheten att ta bort sina vallar medan Byfjorden och Göta älv (del av Nordre älv) utreder möjliga åtgärder att antingen bygga diken/vallar eller öka andelen markområden som kan användas som "översvämningzoner". Andra fallstudieområdena, såsom Razelm-Sinoe och Amvrakikos fokuserar på skydd och restaurering av miljön.

När det gäller markanvändning, är jordbruket fortfarande intensivt i området Razelm-Sinoe medan jordbruket succesivt har fasats ut i Amvrakikos

Andra skillnader mellan platserna är: hydrologi, risker i samband med klimatförändringar och tillflöde av antingen färsk- eller havsvatten i lagunen/mynningen. Nordre älv påverkas av både sötvatten och havet, medan Lesina och Óbidos huvudsakligen regleras av havet. Razelm-Sinoe har tillflöde av sötvatten och är en sluten lagun medan Amvrakikos inte påverkas av sötvatten och är en öppen lagun. Lesina och Óbidos är delvis kopplade till havet och har en öppen förbindelse till havet. Eftersom Göta älv har många vattenkraftverk är den reglerad med avseende på flöde.

De förväntade riskerna med klimatförändringarna skiljer sig även åt mellan de olika platserna. I Nordre älv förväntas man drabbas av höjda havsnivåer i kombination med ökad nederbörd medan Lesina och Óbidos förväntas drabbas av fler stormar men också ökad nederbörd under delar av året.

Samordningen av myndigheter kan hanteras antingen på nationell, regional (Norge och Tyskland) eller lokal nivå. Sverige hanterar samordningen genom en organisation mellan nationell och lokal nivå. Bekräftelsen av värdet av ett fallstudieområde är inte vanligt på en nationell nivå men sker i Broads. Andra viktiga skillnader är att för vissa fallstudieområden saknas en politisk ledning (Vistula), för andra platser saknas en institutionell förvaltning och de kan både ha (t.ex. Óbidos och Nordre älv) eller inte ha en förvaltningsplan.

I grupp 1 skiljer sig lagstiftning och reglering mellan olika länder, liksom vilken typ av turism det handlar om. Dessutom skiljer sig byggregler och försäkringspraxis samt den ekonomiska betydelsen. I t.ex. Sverige ligger ansvaret hos kommunerna som i allmänhet har små resurser och nationell finansiering blir oftast inte aktuellt förrän frågorna är klarlagda och definierade. Ett exempel på där denna typ

av finansiering fungerar bra är Nederländerna där de sedan lång tid tillbaka har etablerade vattenstyrelser med både ekonomisk makt och erfarenhet.

Figur 4 åskådliggör de intensiva gruppdiskussioner som skedde både i möteslokalen och under lunchpauserna.

Figur 4. Gruppdiskussioner i mötesrum och under lunchpausen.

Sammanfattningsvis står deltagarna inför olika hot på sina fallstudieområden, där några ser hot kopplat till klimatförändringarna, såsom stormar och höjda havsnivåer och andra ser framtida problem med salthaltsgradient. Bristande kunskap verkar vara en del av problemen, liksom möjligheten att bedöma risker. Andra grupper står inför utmaningar kopplat till samspel och kommunikation mellan intressenter och institutionella begränsningar för sina fallstudieområden.

En av de största skillnaderna är dock lagstiftning och hur myndigheterna som ansvarar för lagstiftningen är sammansatta. Vissa grupper indikerade ett behov av att fokusera på klimatanpassning, andra har ett större fokus på restaurering och skyddsåtgärder och vissa grupper har uttryckt ett behov av att hitta en passande politisk ledning och/eller institutionell förvaltning.

3.3. Sammanfattning

Under diskussionerna presenterades olika strategier för förvaltning av de olika områdena. I t.ex. Nederländerna köper ansvariga myndigheter upp hus som ligger för nära kusten för att underlätta flyttbarheten för de berörda husägarna till bättre platser. Vid Elbes mynning pågår diskussioner om att de ansvariga myndigheterna ska köpa upp jordbruksmark för att låta den översvämmas.

Det finns likheter och skillnader mellan de olika fallstudierna, vilket betonas i gruppdiskussionerna. I allmänhet är dessa likheter och skillnader uppenbara i de frågor och utmaningar som står på spel. Aspekter som skiljer sig åt beror bl.a. på förekomsten av (eller brist på) en aktiv politisk process för lagunen och de viktiga problemställningar som behandlas. De specifika skillnaderna mellan fallstudierna är relaterade till: lagunens karaktär (stad eller landsbygd), konstruerade laguner, stadsutveckling, livskvalitet, brist på socialt kapital, brist på förvaltning, naturskydd och utveckling, institutionella begränsningar, fiske, hamnutveckling, klimatförändringar och stigande havsnivåer, sediment och övergödning, påverkan som orsakas av turism samt flöden av sötvatten.

Likheter och skillnader är också synliga i det sätt ARCH metodiken tillämpades. Det här ämnet utreds mer i kapitel 5.

Deltagarna rapporterar att det generellt har varit svårt att få policyer att delta på de lokala mötena. Denna brist på delaktighet kan också bli ett framtida problem, eftersom förvaltningen är beroende av att policyerna fattar beslut.

De viktigaste lärdomarna av ARCH projektet är möjligheterna att få olika intressenter, aktörer och discipliner att diskutera samma frågeställningar, vilket ger en bättre helhetssyn varpå olika möjliga lösningar "windows of opportunities" blir tydliga.

I Figur 5 presenteras flera karikatyrer som illustrerar de frågor och idéer som kom upp under diskussionerna.

Figur 5. Flera karikatyrer som visualiserar diskussionerna under mötet.

4. Tillämpade metoder och kunskapsutveckling

Projektet har tillämpat ARCH metodiken för en serie med tre workshopar för fallstudieområdena. För att ge framtida riktlinjer för tillämpning av metoder (modeller, arbetssätt, workshopmetod, instrument som användes), är det relevant att gå genom vilken kunskap som presenterades och utvecklades inom ARCH. Till exempel är "State-of-the-lagoon" rapporten en viktig produkt som utvecklades inom ARCH projektet (ARCH, 2013a). Deltagarna i fallstudien presenterade relevant kunskap under de olika lokala workshoparna. En översikt över den erhållna kunskapen är angelägen, liksom att identifiera det mervärde kunskapen hade i den övergripande processen. För att klargöra detta ämne blev fallstudierna indelade i par. Under gruppsessionerna diskuterades fördelar och nackdelar med de metoder som användes (dvs. vad som fungerade, vad som inte fungerade, vad som kunde ha förbättrats och om någonting saknas).

Grupperna som utvecklades för sessionerna visas i tabell 2.

Tabell 2. Gruppering av fallstudieområden för gruppssessioner om tillämpade metoder och kunskapsutveckling.

Diskussionsgrupp	Fallstudieplats
Grupp 1	Lesina och The Broads
Grupp 2	Óbidos och Byfjorden
Grupp 3	Razelm-Sinoe och Nordre Älv
Grupp 4	Amvrakikos och Elbe
Grupp 5	Vistula och Rhine

4.1. Använda metoder

Baserat på den metod som beskrivs i figur 3, använde alla fallstudieområden initialt "State-of-the-lagoon" rapporten. Då dessa rapporter var mycket omfattande togs kortare versioner fram till själva workshoparna för samtliga fallstudieområden.

Det har till viss del praktiserats olika metoder för processen med intressenter vid de olika fallstudierna (se tabell 3). För alla platser har diskussioner förts angående mjuka och hårda tekniska metoder, inklusive; riskscenarier, rollspel, videokonkurrens, tidplaner, omröstningar och betygsättning av scenarier, prioritering av visuella åtgärder, mental modellering (används för att få en holistisk syn), känslighetsanalyser, genomförandeprocessen, visualiseringar av skyddsvärden och hot och nyckelfrågor som blev utvärderade och prioriterade. Metoden "Open standards" användes också liksom en jury bestående av medborgare.

Tabell 3. Metoder som används vid de olika fallstudieområden.

Fallstudieområde	Metod
------------------	-------

Broads	Tidigare utarbetad metod (faktablad, rollspel och digital kartläggning); Workshopar med stakeholders
Lesina	Workshopar - process med stakeholders; Videotävling för ungdomar
Razelm-Sinoe	Workshopar - process med stakeholders; Mental modellering: risk/faror, beskrivning av intressenter, forskningssupport, identifiering av frågeställningar, röstning och bedömning, avtal, åtgärder för visioner, prioritering av åtgärder
Nordre Älv	Workshopar - process med stakeholders; Workshoparna med fika och mat. Visualisering av skyddsvärden och hot, anknytningar mellan värderingar och hot, använd metod "Open standards"
Óbidos	Workshopar - process med stakeholders; Inledning av möten med musik och förtäring. Lista över scenarier och rangordning av dessa på en skala från 1-5, mental modellering i två steg.
Byfjorden	Workshopar - process med stakeholders; Uppstart med mat och dryck. Gruppering av mental modellering som prioriteras enligt en tidslinje, kartläggning av raster, använda bilder, professionell moderator.
Rhine	Workshopar - process med stakeholders; Metaplan, används post-it lappar för identifiering av frågor, fokusgrupper, anpassade diskussioner med presentationer, resultaten granskas av andra grupper.
Elbe	Workshopar - process med stakeholders; Använda en sensitivitets modell den s.k. Vestermodellen; Matrix y, x → påverkan på varandra, resultatet presentas grafisk.
Vistula	Workshopar - process med stakeholders; Uppstart med fika samt mat. Följde inte helt ARCH metoden (på grund av studieområdet också ingick i ett annat EU projekt, LAGOONS). Här tillämpades projektformen "Timeline" samt använde en s.k. "citizen jury" bestående av medborgare. Visualisering och presentation av lagunen med hjälp av film.

4.1.1. Hur fungerade metoderna?

Den övergripande uppfattningen, vid utvärdering i varje studieområde, var att noggranna förberedelser och bra struktur är avgörande för att nå framgång med workshoppen, oavsett vilken metod som används. Annars kan det vara svårt att anpassa arbetet till uppkomna situationer/diskussioner vid stakeholderdiskussionerna. Flera grupper underströk även vikten av att ta kontakt med deltagarna före första workshoppen för att utreda förväntningar och eventuella frågor och på så sätt vara bra förberedd.

Bra delar:

Riskscenarios och rollspel fungerade bra på några fallstudieområden (Broads). Ett försök att sätta igång en videotävling fungerade inte vid Lesina som troligen berodde på att det inte fanns någon lokal uppföljning. Tävligen och reklam för tävlingen administrerades från ett annat land.

Genomförandet av workshoppar för de olika fallstudieområden och arbetet bakom har varit uppskattat, både för kommunikation och för utbyte av kunskap. Möjligheten att möta lokala myndigheter och samhällen var också uppskattat. Ett annat

positivt perspektiv var möjligheten för andra intressegrupper att bli inblandade i projektet.

Minder bra delar:

En jury bestående av medborgare användes i en fallstudie men det visade sig vara problematiskt (Vistula). En jury fungerar förmodligen bra för diskussion och beslutsfattande av enstaka problemfall, men det blir komplicerat för berörda aktörerna när man diskuterar olika flerdimensionella problem samtidigt.

En fallstudie (Broads) provade att använda tre olika typer av programvara för hantering och analys av stakeholdermöten/kontakter, de s.k. Genetic, Stella och Flying logic. Men för att kunna använda dessa program krävs en avsevärd mängd information och blev därför till relativt liten nytta.

En medlem i ARCH rådgivande kommitté (Broads) påpekade att workshoparna var lite för ambitiösa och akademiska baserat på den tillgängliga tiden i projektet. De hävdar att det tar år att få en fungerande forum inom ett visst område. Trots detta genomfördes workshoparna i ARCH-projektet i alla tio länder under den avsatta 3 årsperioden. Följaktligen har en hel del arbete kunna utföras trots projektets begränsade tidplan.

Risker för felaktiga resultat:

En grupp påpekade att om inte alla olika grupper från samhället är representerade i workshopen finns risk att resultatet inte blir representativt för hela samhället. I Óbidos och Lesina hade man dock lyckats få med ungdomar, vilket saknades i övriga. Det är dock svårt att nå alla grupper, då intresset för att delta ibland inte finns. En annan viktig fråga som togs upp var den geografiska avgränsningen där det, om de är för snäva inte ger hela bilden, av t.ex. effekter/påverkan på ett område. Flera av grupperna erfor att tiden avsatt för diskussion på workshoparna inte alltid var tillräcklig på grund av överambitiösa agendor.

Tips för framtida studier:

En fallstudiegrupp påpekade att det är en bra start att fråga de berörda parterna vilka problem de tycker finns i området. En annan grupp påpekade att det är viktigt att känna till mentaliteten hos människorna i området innan arbetet påbörjas. I Rumänien anpassades metoderna till de lokala omständigheterna och i Sverige var det viktigt att använda flera olika metoder och att dela upp gruppen i mindre grupper så att alla fick möjlighet att träffas och prata.

Medverkan av myndigheter borgar för ett mer långsiktigt åtagande från projektgruppen till studieplatsen. Detta fans med i några av fallen, t.ex. Nordre älv.

Vikten att först identifiera alla data för området (i detta fall State of the lagoon rapporten):

För de flesta fallstudieområden inhämtades de grundläggande fakta som användes till workshoparna från "State-of-the-lagoon" rapporten tillsammans med input från de deltagande parterna. En slutsats att dra från mötena är dock att inte alla tilltänkta frågor behandlades fullt ut.

4.2. Olika typer av kunskap vid uppstart av workshoparna

Innan workshoparna startades togs olika typer av kunskap fram, så som: kartläggning av framtidsscenarier, "State-of-the-lagoon" rapport, information från organisationer, lokalkännedom, vetenskaplig kunskap, teknisk kunskap, historisk kunskap, underförstått/tyst kunskap, kunskap för att sammankoppla långsiktiga och kortsiktiga åtgärder och kunskap baserat på erfarenhet.

4.2.1. **Nytan med "State-of-the-lagoon" rapporten**

En av uppgifterna för ARCH var utarbetandet av integrerade förvaltningsplaner för utvalda fallstudieområden. För att förstå komplexiteten i varje lagun/estuarieregion togs "State-of-the-lagoon" rapporter fram för de 10 olika undersökningsområdena (ARCH, 2013a). De var ämnade att definiera nu-läget och ge underlag för diskussioner med berörda parter. Rapporterna visade komplexiteten i respektive region inklusive interaktionen/icke-interaktionen med kringliggande samhällen. Dessutom visades hur den omkringliggande kommuner förvaltade och hanterade eventuella ökande negativa effekter på både kort och lång sikt.

I *State of the Lagoon rapporten* beskrivs regionerna som ett system som består av två relaterade delar: det "naturliga systemet" och det "männsliga systemet" (bestående av samhällets grundläggande delar för socioekonomi och reglering) (ARCH, 2012). Det bestämdes att dra nytta av båda indikatorerna för att beskriva de viktigaste delarna av regionerna och deras respektive samspel. I rapporterna ingår:

Det mänskliga systemet och dess förmåga att upprätthålla och utveckla evolutionär motståndskraft:

- Studieplatsen och dess historia
- Utveckling inom det mänskliga systemet
- Den sociala strukturen
- Den institutionella strukturen (styrning)
- Sårbarhet
- Resurser
- Anpassningsförmåga

Det naturliga systemet, dess miljöstatus och dess huvudsakliga riktning för förändring:

- Hydromorfologisk status
- Biologisk status
- Fysikalisk och kemisk status
- Effekter av föroreningar

Människans naturliga samspel och relationer mellan regionen och omvärlden, inklusive:

- Ekosystemtjänster som tillhandahålls till förmån för det "männsliga systemet"
- Drivkrafter som påverkar det naturliga systemet
- Olika former av naturskydd
- Relationerna mellan lagunregionen och omvärlden.

Alla fallstudieområden använde sig av "State-of-the-lagoon" rapporten på olika sätt. Vissa grupper använde den för den första workshopen, några tyckte att den passade bättre för den andra workshopen och andra använde den i den tredje. Dock verkar det som om de flesta grupper tyckte den var för omfattande. Därför hade de mer nytta av de sammanfattningar som samtliga grupper också hade utvecklat.

En vanlig åsikt tycks vara att rapporten var användbar som basdata inför en förvaltningsplan, effektstudie eller som underlag till vetenskapliga studier. Flera av företrädarna för fallstudieområdena betonade också att rapporten var användbar vid förberedelse inför workshoparna. Men det fanns ett behov av mer lokalkännedom för de berörda parterna. Det visade sig dock att "State-of-the-lagoon" rapporten inte fungerade i Elbe fallet, men i Óbidos fallstudie blev rapporten istället reviderad och kompletterad med några lokala problemfrågor. Olika grupper kommenterade att

"State-of-the-lagoon" rapporten inte borde ses som en slutprodukt utan behöver uppdateras frekvent.

4.2.2. Ny kunskap

Effekten av att föra samman människor med olika kompetens och erfarenheter genererade mycket ny och användbar kunskap. Detta resulterade ofta i nya synsätt, både för olika problemområden och myter samt inledde en ny anda av gemenskap. En annan viktig del av workshoparna var att olika sektorer fick mer kunskap om varandras arbetsprocesser. Ett exempel är att forskarna fick möjlighet att lära sig mer om planeringsprocesser.

Andra positiva effekter var en bättre förståelse för insamling av data, information om planeringsprocessen, nya idéer för forskning och mer lokal kunskap om platsen som häcknings- och lekomyråden. Dessutom har arbetet lett till erfarenhet och medvetenhet om att det kan vara komplicerat och arbetskrävande att föra samman människor i denna typ av projekt.

4.3. Sammanfattning

En mängd olika metoder användes, en del tillämpades för utvärdering och andra för jämförelse och visualisering. Dessutom samlades information in från olika källor, inklusive "State-of-the-lagoon" rapporten.

För de flesta fallstudieområden fungerade ARCH metoden (se kapitel 5) bra när det förberedande arbetet var grundligt utfört. Det ser ut att vara viktigt att kunna anpassa sig till den specifika situationen och att modifiera metoden om det behövs. Den mest uppskattade delen av de lokala workshoparna var att få träffa berörda parter, myndigheter och människor från de omkringliggande samhällena, eftersom detta leder till möjligheter att utbyta olika erfarenheter och perspektiv.

Merparten av kritiken handlade om bristen på mångfald och bakgrunden hos deltagarna och att urvalet av berörda parter var för snävt. Till stor del beror detta på svårigheter att motivera människor att delta i workshopar. Det är viktigt att verklighetsförankra de idéer som framkommer i workshoparna (Vistula), i syfte att kunna utnyttja resultaten och nå ett steg längre.

"State-of-the-lagoon" rapporten var användbar, men på grund av sin omfattning var en sammanfattning tillräckligt för de flesta fallstudieområdena.

Den viktigaste kunskapen genererades av att sammanföra information och olika erfarenheter. Det utvecklades till nya visioner, motverkar myter och skapar större förståelse mellan människor och olika sektorer. Det kan också leda till en ny känsla av samhörighet.

5. Tillämpning av ARCH metoden

ARCH metodiken, är en process som utvecklats och i olika grad implementerades vid alla tio fallstudieområden. Avsikten var att ARCH metodiken skulle omfatta följande:

- En serie av minst tre workshopar för varje fallstudieplats
- Flexibilitet för att varje studieplats kan jobba mot olika mål
- Önskan om att ansluta projektet till en politisk process
- Arbeta fram en handlingsplan

Serien av workshopar för varje fallstudieplats har fokuserat på 1) den nuvarande "State-of-the-lagoon" rapporten, (2) framtida utmaningar med tanke på klimatförändringarna, och 3) handlingsplan för lokal förvaltning av lagunen. Detta har också illustrerats av serietecknaren (figur 6).

Figur 6. Karikatyr som visualiserar vägen fram till en handlingsplan.

ARCH metoden utvecklades något olika på fallstudieområdena och detta berodde i hög grad på yttre faktorer som låg utanför ARCH projektets omfattning. Ett exempel är Broads fallstudieplats som blev nära knuten till handlingsplanen för anpassning till klimatförändringar. Det är en pågående politisk process som inleddes redan 2008. Ett annat exempel är Vistula lagunen som endast till viss del följde ARCH metoden då deras fallstudieplats också var en del i ett annat EU FP7 projekt, LAGOONS. ARCH processen för Vistula behövde därför anpassas till LAGOONS projektets format och tidplan.

Även om det fanns skillnader, implementerade majoriteten av fallstudierna ARCH metodiken i sin helhet och de som inte gjorde det, kunde fortfarande implementera aspekter av ARCH metodiken. Diskussionerna under CCEW fokuserade därför på att lära sig mer om hur ARCH metod tillämpades, hur den fungerade och hur anknytning till en politisk process kan öka effekten. För att genomföra detta delades fallstudieområden återigen in i grupper (tabell 4) där gruppdiskussioner fokuserade på följande frågor:

- Är tre workshopar (aktuella/framtida åtgärder) nödvändig?
- Vilka delar av metoden fungerade bäst?
- Vad kan förbättras och hur?
- Varför tillämpades/tillämpades inte ARCH metoden på fallstudien?

- Baserat på den kunskapen bestäms vilka som råd kan föreslås till framtida användande av metoden?

Tabell 1. Gruppering av fallstudieområden för diskussion om tillämpning av ARCH metoden.

Diskussionsgrupp	Fallstudieplats
Grupp 1	Óbidos och Elbe
Grupp 2	The Broads och Byfjorden
Grupp 3	Vistula och Lesina
Grupp 4	Nordre Älv och Amvrakikos

5.1. Frågeställningar om metoden

En generell åsikt var att det är viktigt att sammanfatta information och resultat från respektive workshop och att använda den som input till nästkommande workshoppar.

Deltagarna tycker att det har varit givande att föra samman människor och få tillfälle att föra en obehindrad diskussion, vilket bygger upp förtroende och främjar kunskapsutbyte.

För att lyckas med workshopparna behöver man vara väl förberedd (genom intervjuer eller genom att sätta samman fokusgrupper med berörda parter i förväg). Kommunikation med alla parter och att bygga upp förtroende är betydelsefull. Deltagarna i grupp 4 med Nordre älv och Amvrakikos påpekade att alla deltagare måste få göra sin röst hörd och att utöka mixen av människor i workshoppen för att bättre förstå den lokala företagsorganisationen. En annan grupp påpekade också behovet av att fokusera på lösningar samt att lyfta fram behovet av att ha en anpassningsbar metod.

"State-of-the-lagoon" rapporten har fått bra kritik, särskilt av de som samordnat workshopparna och det har påpekats att det inte är en slutprodukt utan att den bör uppdateras. För diskussionsgruppen med Vistula och Lesina var rapporten ett viktigt verktyg för att få kontakt med nyckelpersoner.

Gruppen med Broads och Byfjorden noterade att input till workshopparna (diskussionen) fungerade mycket bra men resultaten, som förmedlas till deltagarna, skulle kunna förbättras exempelvis genom dokumentation. Vid Venedigmötet hade dock inte en stor del av rapporteringen från projektet färdigställts.

Åsikterna om det nödvändiga antalet workshoppar skiljer sig, vissa deltagare uppgav att två var tillräckligt, medan andra ansåg att det är nödvändigt att genomföra tre eller fler. Grekland hade 10 workshoppar och kommer att genomföra ytterligare fem. De var så entusiastiska att de kommer att inleda utbildningsseminarier på bl.a. geografiska informationssystem (GIS). De grekiska deltagarna ser att dessa seminarier kommer till nytta för de berörda parterna så att deras intresse av att delta på seminarierna bibehålls.

Under plenum diskussionerna uppkom några reflektioner till variationerna gällande behov av antal seminarier. Det verkade som om de länder som har en lång historia av allmänhetens deltagande och tradition av allmän debatt (som England och Nederländerna) fick kämpa mer med att motivera berörda parter att delta, ofta med hänvisning till fenomenet informationströthet. Följaktligen, är kanske mer "erfar-na" aktörer (ofta redan organiserade i sociala nätverk) nöjda med bara ett par

workshopar. Berörda parter från fallstudieområden i länder med mindre erfarenhet av allmän debatt var i många fall lättare att motivera och var mer positiva till tre eller fler workshopar.

5.2. Frågeställningar angående tillämpning av metoden

Broads och Byfjorden fick en relativt bra anslutning till policyprocessen. I Byfjorden kunde ARCH metoden implementeras ganska lätt, eftersom de var på ett tidigt stadium i policyprocessen. Emellertid var Broads för långt in i den pågående policyprocessen och kunde därför inte direkt genomföra ARCH metodik. Både Byfjorden och Broads belyser potentialen att implementera denna kunskap inom policy.

Vistula anpassade en del av ARCH metodiken till LAGOONS projektet medan Lesina tillämpat metoden, sociala nätverk och att nå ut till yngre generationer.

Deltagarna från Grekland påpekar att seminarierna ligger till grund för policyn och att de tillhandahöll utbildning av hur man framställer en förvaltningsplan. De ser detta som en utgångspunkt i processen och de vill att varje ny anställd ska läsa förvaltningsplanen och förstå vad som behöver göras. Innan ARCH projektet genomfördes hade de flesta fallstudieområden ingen dokumentation så som State of the Lagoon.

För Nordre Älv genomfördes tre workshopar. För denna fallstudie användes "Open standards" metoden som är mycket lik ARCH-metoden. De berörda parterna var mycket positiva till att både delta och använda den föreslagna metoden som de redan var bekanta med. Innan ARCH projektet hade ett anta försök gjorts för att inleda diskussioner om gemensamt arbete av kustplanering mellan de tre berörda kommunerna i Nordre älv mynning. Därför passade ARCH bra in i den pågående policyprocessen.

Vid Elbe ser en framtida potential att arbeta för en förändring av policyn genom att inrätta ett forum som länkar samman grupper som involverar både berörda parter och beslutsfattare.

5.3. Rekommendationer från grupperna

Det fanns flera rekommendationer från grupperna vad gäller tillämpningen av ARCH metoden som beskrivs nedan. De flesta grupperna kommenterade behovet av att göra ett bra urval och att inte förbise några berörda parter. Alla påpekade också behovet av att hitta metoder för att fånga olika typer av berörda parter/stakeholders (Figur 7).

Figur 7. Ett sätt att locka intressenter!

Deltagandeprocessen bör byggas upp omkring definierade frågor och att dessa uppfattas vara viktiga. Frågan kan vara en policy eller till exempel ett möjligt byggprojekt i ett område. Urvalet av deltagare bör anpassas till den aktuella frågan och de beslut som ska fattas. Dessutom är det viktigt att inkludera de ansvariga myndigheterna. Ett tillvägagångssätt, som nämns i en av grupperna, hade kunnat vara att redan i ansökan till EU om ARCH projekt framhäva viktiga sakfrågor för att locka policyerna. En förhandlare eller vägledare kan behövas, men det beror på samverkan, mentalitet och kultur för varje enskilt fall.

Vissa anser att det är viktigt att tillsynsmyndigheten godkänner tillvägagångssättet. Andra påpekar att det är viktigt att utföra workshoparnas tillsammans med någon vetenskaplig institution som kan öka intresset för projektet och driva det framåt. En kommentar till detta var dock att det inte alltid finns specifika tillsynsmyndigheter, utan ett flertal myndigheter som har olika åsikter och tillvägagångssätt. I sådana fall är workshoparna ett perfekta forum för öppna diskussioner. I många fall är inte policy och utvecklingsprojekt vetenskapligt baserade, utan arenor där olika policyer tvistar om sina intressen.

Dessutom diskuterades specifika förslag i grupperna. Till exempel kan telefonintervjuer med viktiga workshopdeltagare göras i förväg för att skapa mer engagemang och högre deltagande på workshoparna. Därtill påpekade Wistula och Lesina att "State-of-the-lagoon" rapporten har varit avgörande som en gemensam plattform. En annan grupp nämnde att det är viktigt att basera workshopen på en specifik fråga som måste besvaras. Slutligen nämnde en deltagare att det är viktigt att vara medveten om att vissa berörda parter kan använda workshoparna för att påverka andra aktörer.

Diskussionerna indikerade att man bör undersöka alternativa framtidsscenarier, inte alternativa åtgärder och att inkludera förståelse av metodiken. Ett förslag till den framtida processen var att använda sig av en tidslinje för att skapa en berättelse.

5.4. Sammanfattning

Åsikterna går isär om behovet av antalet workshopar, där 2-4 rekommenderas. Det är också viktigt att visualisera och inkludera resultaten från tidigare workshopar till kommande workshopar så att de bearbetas vidare. Om workshoparna är väl förbärrade, kan de skapa förtroende, öka kunskapsutbyte och föra samman människor. Det finns dock ett behov av att bjuda in en bred mix av grupper och berörda parter för att få en helhetsbild.

De flesta av de fallstudieområdena var nöjda med workshoparna och ARCH metodiken. Diskussionerna har varit givande och informativa. Detta gör det lättare att uppnå bra beslut.

Som tidigare nämnts ingår en serie workshopar i ARCH metoden (se tidigare) och den första workshopen fokuserade på det aktuella läget i lagunen/flodmynningen. "State-of-the-lagoon" rapporten användes som en plattform för diskussioner.

Behovet av en serie av tre workshopar varierar mellan fallstudierna och detta återspeglas i diskussionerna med rekommendationen att processen måste anpassas till det enskilda fallet. Helst bör metoden vara sammankopplad med de lokala myndigheternas arbete, vilket ger en starkare koppling till den befintliga policyprocessen.

ARCH metoden tillåter flexibilitet för att varje fallstudieplats ska kunna uppnå olika mål. Det viktigaste är att skapa en plattform där en bred grupp av berörda parter kan samverka än att sträva efter samma mål.

6. Anslutning till policyprocessen

Anslutning till politiska processer kan bidra till att förändring och utveckling i området sker. Teorin är att en bättre koppling till policyprocessen bidrar till större engagemang från berörda parter vilket sannolikt främjar arbetet med en gemensam syn på en förvaltningsplan. ARCH projektet antas ha utgjort en bas i detta arbete för respektive fallstudieområde.

Specifika frågor som togs upp av diskussionsgrupperna omfattar:

- Vilka försök gjordes för att anknyta till en politisk process?
- Av vilka skäl lyckas det eller inte?
- Vad var nyckelfaktorn för detta resultat?
- Vad saknades för att få det att fungera?
- Kommer den politiska parten (om den var delaktig) redogöra för resultaten av fallstudien och hur?
- Hur ser relationen ut mellan anknytningen och påverkan på policyprocessen?

Diskussionsgrupperna som utvecklats för detta avsnitt visas i tabell 5.

Tabell 2. Gruppering av fallstudieområden för diskussion om "Anslutning till policyprocessen".

Diskussionsgrupp	Fallstudieplats
Grupp 1	Lesina och Amvrakikos
Grupp 2	Óbidos och Rhine
Grupp 3	Byfjorden och Vistula
Grupp 4	Razelm-Sinoe och Elbe
Grupp 5	The Broads och Nordre Älv

6.1. Frågor om anslutningen till policyprocessen

Möjligheten att anknyta till policyprocessen skiljer sig åt mellan de fallstudieområdena. Vissa fallstudieområden har etablerat en bra sammankoppling, som Óbidos och Rhine samt Nordre älv och Broads. För Razelm-Sinoe och Elbe var det viktigt att det fanns en pågående process eller en process som skulle påbörjas. Andra grupper har inte lyckats etablera en bra anslutning, till exempel Amvrakikos och Lesina.

Beträffande Nordre älv och regional planering, fanns det ingen tidigare erfarenhet av denna typ av arbetsform. Den befintliga policyen och ARCH-projektet fungerade som en kanal för att bygga nätverk mellan lokala och regionala myndigheter och organisationer. ARCH-projektet hade resurser för att initiera och underlätta planeringen av Nordre älv. Små projekt har sannolikt inte haft möjlighet att göra detta. Dessutom fanns det redan potentiella intressenter som ett resultat av ett tidigare projekt (Dipol) och detta möjliggjorde en snabb uppstart för ARCH.

Broads är ett naturreservat med en lång historia av politisk struktur. Vid uppstart av ARCH var Broads redan på gång med att förbereda en plan för anpassning till kli-

matförändringar. Avsikten med ARCH-projektet för denna fallstudie var att stödja utvecklingen av detta arbete.

Gruppen med Vistula och Byfjorden påpekade att val av tidpunkt är viktig för att kunna anknyta till politiska processer. För Vistula området uppnåddes detta genom etablerade kontakter.

Konsekvensen av att inte lyckas med att ansluta till en politisk process är att intressenternas engagemang minskar. Detta var uppenbart vid Lesina fallstudieplats där aktörerna inte bedömde det som självklart att delta, utan såg det som extra arbete. Deltagare från Rhine och Amvrakikos fallstudieområden påpekade behovet av att tydliggöra för intressenter varför de behöver utveckla en policy för framtagande av en förvaltningsplan och vilka fördelarna är.

För vissa fallstudieområden var det ett hinder att inte ha en fördefinierad kontaktperson i kommunen. Till exempel för Elbe fanns till en början en kontaktpunkt och en anslutning till policyprocessen, men på grund av externa faktorer kunde de efter en tid inte längre anknyta till den befintliga policyprocessen och förlorade därmed sin kontaktpunkt. Rhine började också med en stark koppling till en politisk process, men deras kontaktpunkt ändrade position med konsekvensen att de därefter förlorade sammankopplingen till policyprocessen. De klarade att hitta en ny kontaktpunkt och en ny politisk process, men detta påverkade tiden för genomförande av ARCH-projektet och möjligheten att genomföra ARCH metoden.

För Vistula och Byfjorden fanns det en enighet om att en inbjudan av intressenter till workshoppar måste ha en koppling till en politisk process, eftersom de oftast inte har något intresse av att delta i en akademisk diskussion. I Lesina och Amvrakikos har dock människor tillräckligt med bekymmer om deras dagliga liv så de bryr sig inte på samma sätt om mötena är kopplade till en policy eller inte.

6.2. Reflektioner över integrerad strategi

ARCH projektet anses bidra till att skapa en integrerad strategi som är nödvändig för välgrundade beslut. Men Óbidos deltagarna redogjorde för att beslutsfattandet var svårt då frågor om styrning av förvaltningsprocessen kom in alltför sent i projektets tidsplan. Det finns således ett behov av att utforma en metod för beslutsfattande och verkställande. Det påpekades att det är viktigt att ha en helhetssyn och en av grupperna kritiserade den nuvarande processen för bristande helhetstänkande.

Svaren varierar mellan grupperna avseende frågan om det uppstod svårigheter vid genomförandet av anknytning till relevant policy. I gruppen med Vistula och Byfjorden betonades det att få ha ett helhetstänkande och att det är brist på resurser för att genomföra planeringen. För att hantera dessa problem är det viktigt att etablera en ansvarig deltagare.

Både Amvrakikos och Lesina upplevde svårigheter. I Amvrakikos fanns ingen förvaltningsplan och i Lesina var planen inte fullständig. För att övervinna dessa problem är det nödvändigt att arbeta med att bygga upp resurser, medvetenhet och utbildning. I Grekland är det ett problem med utbildade människor som lämnar området. Det behövs mer dialog och interaktion.

Enligt deltagarna i grupp 2 (Óbidos och Rhine) är styrningsfrågor endast delaktiga i slutet av processen, vilket gör beslutsfattandet svårt. Men gruppen påpekar att ARCH bidrar till en integrerad strategi som leder fram till beslut.

Det fanns en enighet om att den integrerade strategin måste baseras på ett mångfacetterat team som omfattar samhällsvetare, statsvetare och ekonomer.

6.3. Är kopplingen till policy viktig för resultatet av ARCH?

När det gäller frågan om koppling till policy är det viktigt för genomslag av ARCH är svaren flera och handlar ibland mer om resultatet av hela ARCH-projektet.

Deltagarna från Byfjorden påpekade att WFD (Water Framework Directive) är en stark drivkraft för att komma till stakholdermöten. Där man tror att om ARCH inte haft koppling till pågående policy process hade risken varit att det hade blivit alltför vetenskapligt focus för intressenterna. I Vistula var tankarna delade mellan att inte vara säker på effekten och att vara säker på att ARCH bidrog med expertis för idéer till förvaltningsplanen.

Lesina och Amvrakikos gruppen föreslog flera svar på denna fråga. Koppling till policy är viktig, men detta är en idealisk situation som inte nödvändigtvis stämmer överens med verkligheten. Om det inte finns någon relevant policy finns tre alternativ:

- 1) Gör det själv, men kommer andra att använda den?
- 2) Utbilda människor, men kommer de att klara det?
- 3) Använd en anpassad förvaltning som överensstämmer med den lokala situationen.

I Rhine och Óbidos gruppen var uppfattningen också att det var viktigt att ansluta till policyprocesser för infrastruktur. Men åtgärder inom vattenskydd och miljöpolicy har olika tidsramar.

Svaren från deltagarna i Elbe och Razelm-Sinoe gruppen pekar på att diskussionerna har fokuserat på vad som är viktigt för att få ett genomslag. Bedömningen är att politiker behöver delta i processen och att man måste kommunicera på ett lättförståeligt språk som alla förstår. Det är också viktigt att intressenterna kan relatera till frågorna. Politiker vill ofta ta med sig något minnesvärt från möten, därför är det bra med en informativ och kortfattad presentation som kan ge ett bestående intryck.

Gruppen med Broads ansåg att kopplingen till policy är avgörande för genomslagskraften av ARCH. Om ingenting sker, blir de berörda parterna ointresserade med informationströthet som konsekvens. Broads var tvungen att kämpa för att få icke-institutionella aktörer som invånare och ungdomar att delta.

6.4. Sammanfattning

Det tycks finnas en allmän uppfattning att koppling till en policyprocess är viktigt, men även i områden utan en relevant policyprocess har ARCH projektet varit viktigt men uppnått ett annat resultat.

Den dynamiska och integrerande karaktären av ARCH verkar passa in i många olika fallstudier och situationer.

7. Påverkan på metoder och kunskapsutveckling

Diskussionsgrupperna diskuterade de olika delarna i ARCH och de potentiella följd effekterna av projektet. För att underlätta diskussionen gick varje grupp igenom ett schema med följande områden:

- Påverkan på metoder och kunskapsutveckling
- Följdeffekter på policy
- Inverkan på samhällsbyggande
- Nyckelaktörers roller

Grupperna som utvecklats för detta avsnitt visas i tabell 6.

Tabell 3. Gruppindelning för diskussioner om effekter av ARCH projektet.

Diskussionsgrupp	Fallstudie
Grupp 1	Lesina och Amvrakikos
Grupp 2	Óbidos och Rhine
Grupp 3	Byfjorden och Vistula
Grupp 4	Razelm-Sinoe och Elbe
Grupp 5	The Broads och Nordre Älv

7.1. Påverkan på metod och kunskapsutveckling

De flesta av de inblandade grupperna är överens om att en viktig effekt är att dela perspektiv och kunskap mellan de olika grupperna för att skapa en gemensam förståelse och samspråkighet. Dessutom är det en fördel att samla intressenter, myndigheter och forskare för att visa hur komplext nätverket är och skapa medvetenhet om detta. Det är viktigt att vara medveten om betydelsen av att diskutera framtiden och lösningar i en väl sammansatt grupp. I Broads fallstudie är organisationen mycket stabil och har varit det under lång tid, vilket medförde att de tyckte att workshoparna var intressanta, men de lärde sig egentligen inte några nya saker.

De olika intressenterna kan, för vissa områden, tidigare haft samarbetssvårigheter, men ARCH projektet har bidragit till ett gemensamt forum för diskussion om lösningar. Detta leder till framsteg inom gruppen samt kompetensutveckling och ökad medvetenhet. Det har också bidragit till bättre kontakt mellan de berörda parterna och blivit ett bra utgångsläge för framtida tillämpning. Det är tydligt att projektet i flera fall har blivit en lokal kunskapsbas.

Projektet har också bidragit med uppdaterade data och information om de olika fallstudierna samt detaljkunskap och grafisk inspelning.

Amvrakikos gruppen påpekar att ARCH metoden är en bra modell för framtida arbete och det har påverkat kunskapsutveckling och metodutveckling positivt.

Den rådgivande kommittén i ARCH har observerat hur projektet har bidragit med kunskap, och blivit en god bas för att skapa en förbättrad målinriktning för liknande processer. Diskussionerna under CCEW har också visat att det finns ett behov av att anpassa sig till olika utmaningar.

7.2. Vilken effekt hade ARCH projektet på policy?

Det verkar inte som om några deltagare observerat någon direkt inverkan på policy, men en del påpekar att projektet kan ha haft en mer diffus och indirekt påverkan. Andra diskussionsgrupper pekar ut mer specifika förbättringar, till exempel skapandet av en gemensam plattform för beslutsfattande, förändring av tankesätt, mer medvetenhet om ekologiska aspekter, breddning av vyer och visualisering av problem. Sannolikt är det dock för tidigt för att observera direkta effekter på policy.

ARCH rådgivande kommitté kommenterar att det kan vara för tidigt att mäta effekterna från fallstudierna eller det kan ha varit alltför ambitiöst, vilket också återspeglas i responsen från grupperna. Denna process har mer varit ett sätt att lära sig om hur man går tillväga, vilka beståndsdelar som behövs och en introduktion till en integrerad strategi.

7.3. Effekter på samhällsbyggnad

ARCH projektet har skapat nya möjligheter för aktörer att mötas, det har lett till mer kunskap om framtidsperspektiv och möjlighet att tänka i nya banor. Till exempel i Amvrakikos, betraktas förvaltningsmyndigheter nu mer som ett forum, vilket har stärkt nätverket och breddat antalet inblandade aktörer, vilket skulle kunna öka legitimiteten för ARCH.

I Rhine och Rumänien, fanns redan en etablerad modell för möten med erfarenhetsutbyte. Rumänien har därför haft mer nytta av den existerande mötesplatsen.

7.4. Påverkan på nyckelaktörer

För vissa grupper tycks det ha förekommit en viss förvirring om vilka de viktigaste aktörerna är. Wistulagrupperna påpekar att det finns många berörda fiskare, turistbyråer och sjöfartskontor, men de säger ingenting om eventuella effekter på deras roller i processen.

Byfjorden fallstudie ser den centrala kontaktpunkten som den viktigaste nyckelspelaren, men kommunen, myndigheter och andra organisationer är också viktiga. Amvrakikosgruppen bedömer att förvaltningsmyndigheten är nyckelspelare, men det har inte skett någon direkt förändring p.g.a. att de har väldigt lite makt.

I Lesina, är nationalparken en nyckelspelare men de engagerade sig inte i projektet. Sammanfattningsvis, få grupper kommenterar projektets påverkan på nyckelaktörerna.

7.5. Andra effekter av ARCH workshoppar

I gruppen med Vistula och Byfjorden, var avsikten att workshopparna har gett intressenterna större medvetenhet om att de kan påverka processen och förhoppningsvis kommer de göra det också. Workshopparna har också varit inspirerande för deltagarna. Aktörerna i Lesina och Amvrakikos gruppen fastställer att effekter från workshopparna var nya erfarenheter, möjliggörande av nya möten och en kunskapsvinst för de grekiska deltagarna. Dock konstateras ett begränsat inflytande på policyprocessen och svårigheter med att överbygga klyftor mellan olika aktörer.

Rumänien-Rhine gruppen tyckte att det är viktigt att bearbeta problemet med hur man motiverar samhället att tänka långsiktigt. För fallstudien i Rumänien blev det under workshopparna uppenbart att folk hade svårt att se för sig framtiden i olika scenarier.

Responser på ARCH projektet har i de flesta fall varit positiva, men i en diskussion konkluderade ett par deltagare (Broads) att ARCH projektet inte har bidragit till några direkta effekter eller ny kunskap.

7.6. Sammanfattning

Några av de viktigaste resultaten från ARCH projektet är: 1) perspektiv på komplexiteten i de frågor som tas upp, 2) en gemensam förståelse och ett forum för diskussion mellan intressenter, myndigheter och forskare har bildats, 3) ett forum för insamling av data och erfarenhetsutbyte har skapats.

Som den rådgivande kommittén påpekar verkar det vara för tidigt för att se effekterna på policy. Detta återspeglas i utvärderingen (se kapitel 9). Men flera grupper kan se indirekta effekter såsom skapandet av en gemensam plattform, förändrat tänkesätt och ståndpunkter. Det ses också som en startpunkt för en policyprocess.

Det huvudsakliga värdet av projektet är att det har skapat en kontaktpunkt mellan olika aktörer, som ökat sin medvetenhet om varandra och olika synsätt på problem. Medverkan av olika aktörer i processen kan öka dess genomslagskraft.

Sammanfattningsvis visar resultaten från workshoparna att ARCH metoden generellt har varit tillämplig på tio mycket olika fallstudier. Metoden skapar en plattform och sätter saker i rörelse. Användningen av ARCH metodiken och erfarenheter från projektet visar att det finns en mängd frågor som är viktigt att behandla vid förvaltning av kustområden. Baserat på den allmänna diskussionen under workshopen är följande frågor viktiga att markera:

- Kunskap om området
- När ska processen startas upp
- Kännedom om områdets aktörer och hur man skall kontakta dem
- Vara medveten om de frågor som är viktiga för området
- Fastlägga vilka verktyg som är lämpligast för att hantera frågor på ett strukturerat sätt

Dessa resultat visar tydligt att ARCH-projektet varit ett bra demonstrationsprojekt eftersom de tio olika fallstudierna alla har varit framgångsrika att metoden gått att anpassa till de aktuella områdena och respektive parts intresse.

8. Sammanställning av workshopen

Diskussionerna som hölls under workshopen (CCEW) har fokuserat på att utbyta erfarenheter mellan de berörda parterna för de tio fallstudieområdena. En stor del av kunskapen har förmedlats i gruppdiskussionerna, där specifika ämnen har behandlats. De viktigaste resultaten från dessa diskussioner presenterades därefter i plenum där alla deltagare kunde kommentera dem.

De flesta fallstudieområden har mottagit och levererat en hel del intressant kunskap om lokala problem, processmetodik och förvaltning. De största vinsterna var kopplade till grupprocesser och särskilt möten med människor i områdena. Det har varit mycket uppskattat att diskutera problemen med alla aktörer närvarande, liksom att dela och generera kunskap tillsammans. Möjligheten att presentera och diskutera samma information mellan berörda parter skapar en känsla av förståelse inom gruppen och gör beslutsprocessen mer acceptabel. Potentiellt kan mötesstrukturen också avhjälpa konflikter. Arbetet inom projektet har varit utmanande och resultaten uppfattas för det mesta som bra. Även om det återstår att se om det kan resultera i stora/mindre förändringar, är inspirationen som har satts igång genom projektet mycket viktig. Det har resulterat i mycket kunskapsutbyte, spridning av medvetenhet och samhällsbyggande. Så de flesta grupperna tyckte att workshoparna varit givande.

Men vissa fallstudier har också ställts inför stora hinder under ARCH projektet. Deltagare i gruppdiskussionerna har rapporterat att de har träffat dominanta aktörer som styr processen eller har mycket stort inflytande. Det är inte heller ovanligt att vissa intressenter försöka övertala andra intressenter att ändra sin uppfattning under workshoparna. Problem kopplat till de olika undersökningsområdena kan ha en lång och komplicerad historia som har varit omöjligt att lösa med hjälp av några workshopar. Emellertid har ARCH processen i flera fall introducerat nytänkande.

En fråga som kom upp under utvärderingsprocessen är problemet att inte kunna involvera alla olika kategorier av aktörer kopplade till fallet, såsom ungdomar och minoriteter, men att det är mycket svårt att uppnå.

Det finns vissa skillnader mellan de metoder som används vid de olika undersökningsområdena, samt åsikter om vad man ska rekommendera inför liknande projekt. Detta är inte förvånande med tanke på den stora variationen mellan områdena, både vad gäller nuvarande förvaltning och antalet uppgifter som behöver utföras. I allmänhet anses det som mycket viktigt att förbereda workshoparna väl. Detta förberedande arbete är en förutsättning för att kunna anpassa workshoparna till de varierande situationerna vid respektive undersökningsområde. Det är också viktigt att ha någon form av kommunikation med intressenterna i förväg.

För att bättre kunna integrera denna workshopmetodik med en policyprocess bör myndigheterna bli mer engagerade för att förstå betydelsen av frågan. Dessutom är det avgörande att förstå de olika aktörerna och deras del i planeringsprocessen för att metoden ska påverka processen.

Även om fallstudierna var olika, har workshoparna fungerat bra för de flesta. ARCH-projektet kan ses som en utgångspunkt eller processtart att bygga vidare på.

Dessa diskussioner kommer att bidra till att sammanväga resultaten från de lokala workshoparna som kan användas för förvaltningsändamål på EU-nivå. Resultatet från denna workshop kommer att ge värdefulla erfarenheter, särskilt inriktade på allmän "lärdom" och integrering av resultaten mellan de olika platserna.

9. Synpunkter på CCEW från intressenter

För att erhålla återkoppling på funktionalitet, prestationer och metoder som använts vid de lokala workshoparna blev intressenter från varje fallstudieplats inbjudna till "Cross Cutting Evaluation Workshop" (CCEW). Vid slutet av workshopen blev alla deltagare ombedda att kommentera CCEW som en slutlig utvärdering. Detta baserades på 6 frågor, varav en av frågorna bestod av en gradering från "instämmer" till "mycket oenig".

9.1. Summering av CCEW

Återkopplingen från ARCH deltagarna och hur deras intressenter upplevt CCEW sammanfattas nedan:

Razelm-Sinoe (GeoEcoMar): Två intressenter från Razelm-Sinoe deltog i workshopen: Adrian Licencu (stadssekreterare från Săcele, Constanta County) och Juliana Nichersu (Forskare vid Danube Delta National Institute for Research & Development, Tulcea County). De kommenterade att det var bra att se likheterna för andra laguner och de metoder som används för att lösa sina lokala problem. Information från de andra fallstudierna visat att det finns lösningar. Före ARCH workshoparna hade ingen tänkt på lagunen som just en lagun, nu ser de på hela lagunen med ett helhetstänkande och med en bättre förståelse av systemet.

Amvrakikos (HCMR): Tyvärr var inte de inbjudna intressenterna från Amvrakikos närvarande vid CCEW, pga. att miljöministeriet hindrade dem från att delta. Alexis Conides påpekade att de borde ha varit närvarande för att få en bättre bild av befintliga problem i sitt eget område och för att få bukt med sin avskärning samt vidga sin uppfattning om vad en lagun egentligen är. Ett snävt förhållningssätt kan leda till felaktiga beslut om man inte ser hela bilden eller förstår nätverket av samspel mellan olika problem.

Lesina (CAU): Två intressenter från Lesina lagunen deltog i workshopen: Dr. Zaggia (CNR ISMAR-Venice) och Dr. Paziienza (Group of Coastal Action). De kommenterade att de uppskattade att få lära sig mer om de andra fallstudier och var särskilt intresserade av Amvrakikos fallstudieplats. Men diskussionerna i smågrupperna var repetitiva och ganska långa. De föreslog att vi istället skulle ha frågat intressenter vad de ville diskutera under workshopens andra dag.

Óbidos (IPMA): En intressent från Óbidos lagunen var närvarande under workshopen: José Manuel Proença (Portuguese Agency of the Environment).

Broads (UEA): Två intressenter från Broads deltog i workshopen: Jacquelin Burgess (Emeritus Professor at UEA and Vice Chairman of the Broads Authority) and Maria Conti (Strategy and Projects Officer at the Broads Authority). De var speciellt intresserade av hur engagemanget hos de berörda parterna har utvecklats hos de andra fallstudierna, i synnerhet hur dessa processer har påbörjats och utvecklats i områden där det inte har fanns någon tidigare erfarenhet. De kommenterade också att samma frågor upprepades i gruppdiskussionerna och skulle ha önskat att vissa diskussioner hade varit mer fria. De föreslog att ARCH borde sammanställa en litteraturgenomgång av intressenternas engagemang i processer som berör de integrerade kustområden för att gynna resultaten av projektet.

Rhine (TNO): Två intressenter från Rhine deltog i workshopen: Bart van der Veer (Delta program Rhine Estuary & Drechtsteden) and Marja Wijnties (Delta program Coast). De var överraskade över alla lärdomar de fick under de två workshopdagarna och att få mer information om likheter och svårigheter i de andra fall under-

sökningsområden, särskilt från kommunikationen med Hamburg/Elbe. De har uppskattade verkligen diskussionerna och tyckte att CCEW var inspirerande och uppmanade dem att reflektera över sitt eget arbete.

Elbe (HAW): Två intressenter från Elbe deltog i workshopen: Heinz Glindemann (pensionerad och arbetar som konsult, tidigare anställd av Hamburg Port Authority) och Carola Bühler (Chamber of Agriculture in Hamburg). Det fanns en hel del entusiasm bland de berörda parterna och en intressent ville verkligen ansluta till de nederländska aktörerna. De var aktiva i gruppdiskussionerna och uppskattade nätverksbildandet. De är på gång med att upprätta ett forum för Elbe lagunen för att främja och underlätta kommunikationen mellan olika grupper. Aktörerna i detta undersökningsområde kom på denna idé och nu undersöker de alternativ för att finansiera ett sekretariat. Manfred (AC) kommenterade att detta är en mycket bra möjlighet att implementera effekten av ARCH och en bra utveckling av projektet. En neutral och oberoende stiftelse har potentialen att föra samman de tre delstaterna och hamnmyndigheter till diskussioner.

Bergen och Byfjorden (NGI): Två intressenter från Bergen och Byfjorden deltog i workshopen: Anne Mette Mydland (WFD Coordinator for Region-West in Hordaland, Norway) och Grethe Aarheim (Member of Steering Committee for Nesttunvassdragets venner). De var mycket entusiastiska och inspirerade av workshopen och kunde verkligen anknyta socialt till de andra fallstudierna. De var imponerade av de olika fallstudieområdena, lärde sig mycket och vill gärna få kopior av presentationsmaterialet.

Nordre älv mynning (IVL): Två intressenter från Nordre älv mynning deltog i workshopen: Maria Hübinette (Kungälv kommun) och Ulf Moback (Göteborgs kommun). Intressenterna är vana vid att delta i internationella sammanhang och därför såg de denna workshop som en möjlighet att bredda sina nätverk och hade därför andra förväntningar än de övriga deltagarna. De uppskattade erfarenhetsutbytena, men påpekade att samma frågor upprepades och skulle även ha velat att dagordningen var mer öppna. De skulle gärna velat veta mer om de utmaningar som lagunen i Venedig står inför och om de förslag på lösningar som Venedig arbetar efter.

Vistulalagunen (MIG): Två intressenter från Vistulalagunen deltog i workshopen: Kinga Krupinska (Marshall Office of Warmińsko-Mazurskie Region) och Feliks Pankau (Marshall Office of Pomorskie Region). De var mycket nöjda med workshopen och uppskattade att få lyssna på andra och samtidigt reflektera över sin egen situation. Tidpunkten för ARCH och LAGOON projekten passade in väldigt bra för den polska fallstudien. De påpekade också hur viktigt det är att känna dina intressenter - de ville ha förslag på praktiska lösningar, inte bara teoretiska lösryckta idéer.

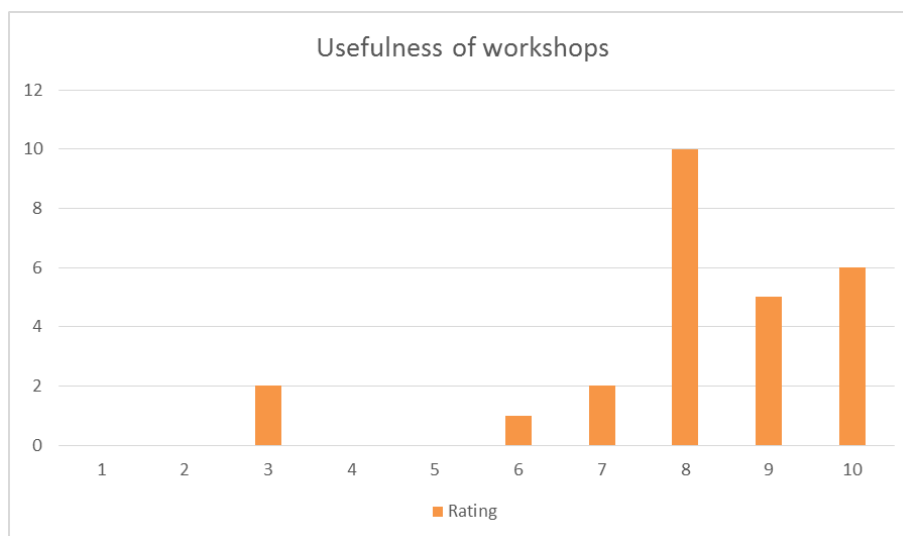
Generellt bidrog CCEW till ett forum för fallstudierna att träffas och lära av varandra. Det viktigaste målet med CCEW var att sammanställa lärdomar från de tio fallstudieområdena och baserat på detta var workshopen framgångsrik. Vid slutet av workshopen var 25 utvärderingar kompletterade med en genomsnittlig poäng på 8,14 av 10. Det fanns två låga poäng pga. att dessa deltagare tyvärr hade andra förväntningar på workshopen.

9.2. Belysta detaljer från frågeformuläret

För att åskådliggöra resultatet av CCEW har betygsättningen sammanställts i diagram och kommentarerna har grupperats oberoende av vem som gav svaren.

Fråga 1. På en skala från 1 (inte alls användbar) till 10 (mycket användbar), hur skulle du betygsätta workshopen? Kan du tydliggöra ditt betyg?

Gradering av fråga 1 visas i figur 8.

Figur 8. Antal svar från klass 1 (inte alls användbar) till klass 10 (mycket användbar).

Resultaten från graderingen av första frågan var mestadels positiva. Men det fanns några kommentarer till betyget 3 som angav att workshopen handlade för mycket om metoder och för lite på att genomföra resultaten. Anmärkningar till betyget 7 var att det bidrog till att identifiera objekt och resultaten av ARCH och även att workshopen bidrog till bättre insikt om erfarenheter i andra fallstudier men vissa uppgifter var repetitiva.

Det var många som graderade den första frågan med betyget 8 och den gemensamma åsikten var att det var mycket intressant att träffa andra människor som arbetar inom projektet och lära sig mer om olika erfarenheter. Mötet uppfattades som mycket aktivt och gav olika vinklar med många nyttiga diskussioner och möjlighet att extrahera användbara resultat samt att utbyta erfarenheter, särskilt med berörda parter. Den övergripande (cross-cutting) delen har således bedöms som framgångsrik. Men med ett förslag om att skicka frågorna som ska behandlas i förväg och att det blev något intensivt med så långa dagar. Ett förslag var att samma resultat troligen hade uppnåtts med en timme mindre varje dag.

Kommentarer från de deltagare som rankade workshopen till betyget 9 var att workshopen hade en bra struktur, byggdes upp på ett bra sätt med god koppling till arbetet som utförts vid de 10 olika fallstudieområdena. Det var också mycket stimulerande diskussioner i en trivsamt atmosfär. Synpunkterna kopplat till betyg 10 består i att CCEW var mycket användbar med en bra översikt och detaljkunskap och som kunde tydliggöra i frågor gällande de olika fallstudieområdenas problemställningar. Workshopen har fört samman människor på ett bra sätt för att främst göra det möjligt för alla att presentera sin synvinkel. Det har definitivt lett till nya insikter och information om fallstudierna och deras resultat.

Fråga 2. Var målet med workshopen klart för dig? Vänligen förtydliga.

18 av 25 personer svarade att målet med workshopen var tydligt. Det fanns dock en del anmärkningar, som att det från början var lite svårt att förstå vad ARCH projektet egentligen handlar om, men att det är mycket tydligare nu. Det fanns också en åsikt om att det var svårt att komma fram till ett gemensamt mål. Vissa ansåg att agendan skickades ut för sent och att de skulle ha velat se de specifika frågorna i

förväg för att vara bättre förberedda. Angående workshopen i Venedig ansåg vissa att de ville ha fått information i förväg om att de förväntades vara facilitator. Men andra ansåg att de var väl informerade innan workshopen och visste vad som förväntades av dem baserat på utskickade dokument och informationsblad.

Det framkom ett förslag om att workshoparna borde ha fokuserat lite mer på de reella resultaten och inte bara på resultaten av själva processen. Slutligen framkom kommentarer om att det var alltför mycket metodik i slutet av workshopen och att vissa frågor upprepades men också att deltagarna var väl förberedda och att ledarna för diskussionsgrupperna var mycket organiserade vilket gav en överblick över aktuella metoder och metodik.

Fråga 3. *Har workshopen hjälpt dig att få nya kunskaper och insikter? Om så är fallet, hur skulle du beskriva dessa?*

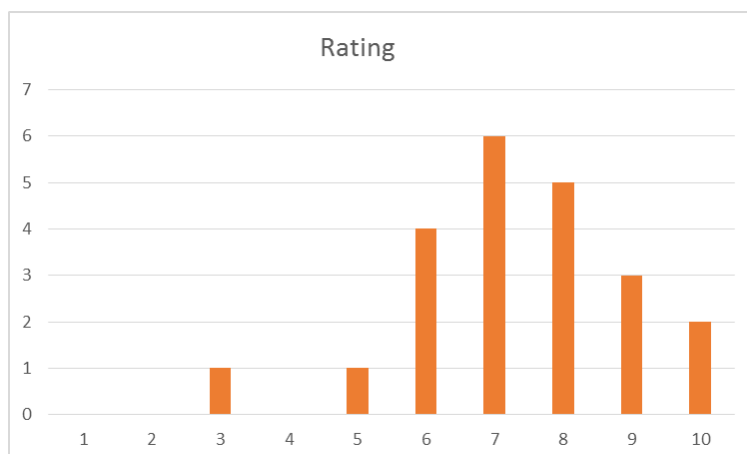
19 av 25 personer svarade att workshopen har bidragit till nya kunskaper och insikter och beskrev allt ifrån hur problem/processer hanteras i andra länder, till mer specifika begrepp relaterade till ARCH. Dessa deltagare ansåg också att undersökningsområdena var intressanta.

Många kommenterade att det var mycket inspirerande att träffa och prata med personer som arbetar med samma typ av processer och står inför samma problem. Det är tydligt att likartade problem uppstår överallt och därför var det positivt för deltagarna utbyta erfarenheter om bra svar och lösningar. Intressenter från olika fallstudieområden och bakgrund bidrog också med intressanta insikter, erfarenheter och genomförande av projektet samt motivation att fortsätta jobba med sina egna ärenden. Andra svarade att workshopen var mycket användbar för att sammanfatta ARCH projektet och gav en bra översikt av fallstudieområdena och workshopmetoder. Det gav också en bättre bild av komplexiteten i förvaltningsprocessen. Det blev dock tydligt att flera personer tyckte att ambitionen att göra en förvaltningsplan inom ARCH var alltför stor.

En kommenterade att workshopen i Venedig gav för lite ny kunskap och insikt. Flera ansåg att många av frågorna i CCEW var alltför lika och att man därmed upprepade samma svar flera gånger. Det anmärktes också att det var synd att befinna sig i en av världens mest intressanta laguner och att ingen tid var avsatt för en utflykt till densamma för att lära sig om de lokala problemen och lösningar. Samma deltagare påpekade därför att CCEW kunde arrangerats på ett logistiskt sett bättre plats.

Fråga 4. *På en skala från 1 (lärt ingenting) till 10 (lärt extremt mycket), hur mycket har du lärt dig från de andra fallstudierna? Kan du förtydliga ditt betyg och förklara vad du lärt dig.*

Graderingen för fråga 4 visas i figur 9.

Figur 9. Antal svar i varje klass från 1 (lärt ingenting) till 10 (lärt extremt mycket).

Majoriteten av svaren bedömdes till antingen 7 eller 8. Motivationen för det högsta betyget var att det var mycket värdefullt att se likheter och skillnader mellan olika fallstudier samt fakta om processen och kostnader. En del tyckte det var upplysande att få se skillnader och likheter mellan fallen och hur varje enskilt fall har behandlat sina problem. De flesta var redan bekanta med undersökningsplatserna, men intressenternas betraktelsesätt var ett informativt supplement såväl som några idéer kring processen för överenskommelser och hur ARCH löst problemen med att nå ut till berörda parter.

Andra kommenterade att de gemensamma delarna inte gav någon direkt ny kunskap, men att deltagandet i diskussionsgrupper var lärorikt liksom hur olika institutionella bakgrunder kan ha inflytande och att dessa kan vara avgörande för resultatet av en workshop.

En anmärkning var att "oceaner av kommentarer" skulle vara överväldigande om dessa inte sammanfattas systematiskt och att samtliga fallstudier hade olika utgångspunkt i projektet och därmed olika resultat.

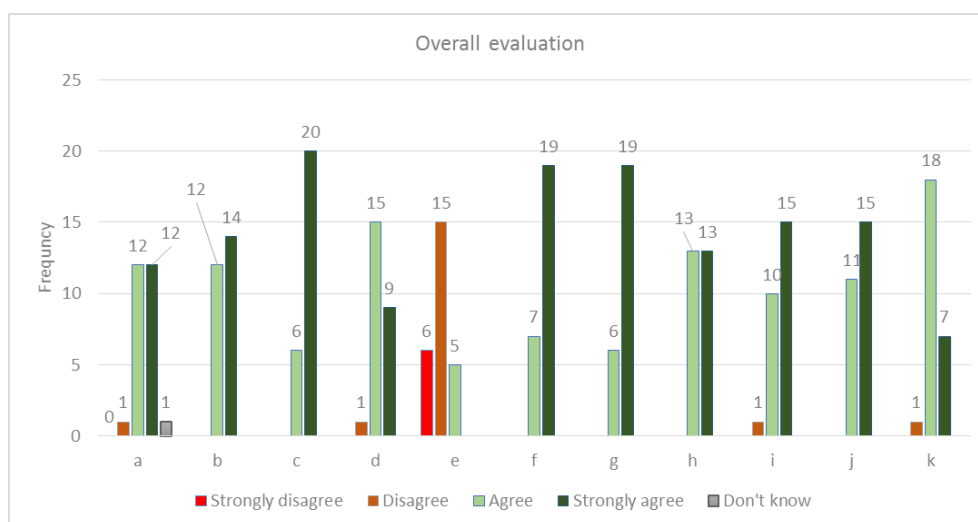
Fråga 5. Om du tänker tillbaka, i vilken utsträckning instämmer du i eller tar avstånd från följande påståenden?

Den övergripande utvärderingen av CCEW fångades in med hjälp av frågorna A-K, presenterade i Tabell 7, som ställdes till samtliga deltagare. Resultaten är plottade i Figur 10.

Tabell 7. Utvärderingsfrågor till alla deltagare i CCEW.

	Utvärderingsfrågor
A	Workshopen erbjöd ett balanserat och brett spektrum av intressen
B	Platsen var praktiskt för mig
C	Workshopen var bra arrangerad
D	Det övergripande programmet var lämpligt
E	Det fanns inte tillräckligt med tid för diskussion mellan deltagarna
F	Jag kände mig bekväm i workshopen

G	De övriga deltagarna var intresserade att lyssna på mina bidrag
H	Workshopen gav mig kännedom om deltagarnas intressen
I	Workshopen gav mig mer kunskap om projektet
J	Workshopen hjälpte mig att dela min uppfattning och åsikter med andra
K	Workshopen hjälpte mig att strukturera mina egna tankar och idéer

Figur 10. Antal svar för varje fråga om den övergripande utvärderingen av CCEW.

Nedanstående är baserat på resultaten som presenteras i figur 10:

- a) (*Workshopen erbjöd ett balanserat och brett spektrum av intressen*) det var en deltagare som var oenig, men för resten det var 50/50 % som antingen eniga eller starkt eniga.
- b) (*Platsen var praktiskt för mig*) det var en fördelning på ca. 50/50 % som antingen var eniga eller starkt eniga, med en liten överrepresentation av den senare.
- c) (*Workshopen var bra arrangerad*) en stor majoritet var nöjda med att upplägget av workshopen, 77 % svarade att de är starkt eniga i detta.
- d) (*Det övergripande programmet var lämpligt*) resultatet på denna fråga visade att de flesta var nöjda med programmet och 60 % svarade att de var eniga.
- e) (*Det fanns inte tillräckligt med tid för diskussion mellan deltagarna*) 84% tyckte att det fanns tillräckligt med tid för diskussioner med de övriga deltagarna.
- f) (*Jag kände sig bekväm i workshopen*) alla kände sig bekväma eller mycket bekväma i workshopen.
- g) (*De övriga deltagarna var intresserade att lyssna på mina bidrag*) alla tyckte också att de andra lyssnade på deras bidrag.
- h) (*Workshopen gav mig kännedom om deltagarnas intressen*) resultatet på denna fråga var 50/50 % mellan enig eller mycket enig.
- i) (*Workshopen gav mig mer kunskap om projektet*) Med undantag från en deltagare tyckte alla att workshopen gav dem bättre kännedom om ARCH projektet.
- j) (*Workshopen hjälpte mig att dela min uppfattning och åsikter med andra*) och även att de hade möjlighet att dela sina åsikter med andra.

k) (*Workshopen hjälpte mig att strukturera mina egna tankar och idéer*) en person var oenig i detta, men 70 % svarade eniga på denna fråga.

Således var åsikterna om CCEW i allmänhet mycket positiva.

Fråga 6. *Vilka rekommendationer har ni för att ARCH konsortiet ska kunna förbättra och utveckla projektet?*

Slutligen blev deltagarna ombudda att lämna rekommendationer till ARCH konsortiet. Resultaten presenteras nedan:

- ARCHs handlingsplan bör klarlägga under workshoparna att genomförandeprocessen ser olika ut, beroende på fallstudien och erfarenheter från aktörer inom forskning och policyprocessen.
- Det skulle underlätta med en kort sammanfattning och att fortsätta med att organisera svaren på ett systematiskt sätt.
- ARCH bör aktivt sprida de reella resultaten i "rätt" forum samt informera invånarna i de studerade områdena om projektet.
- En del anmärkte att projektet skulle kunna gynnas av hjälp från professionella kommunikatörer och/eller experter inom marknadsföring och att det har varit för mycket fokus på akademisk nivå.
- Komplettera handledningen med lärdomar från de olika projekten (inte bara positiva erfarenheter, men också vad som blev fel).
- Tänk på processen i beslutsfattandet som en del av ARCH, och gör det till en del av vägledningen (strukturen för en process).
- Tänk på nästa fas i ARCH: vad behövs för att uppnå ett mer framgångsrikt genomförande.
- Utpeka roller och befogenheter.
- Mer engagemang från beslutsfattare (policyer) som faktiskt kan göra en skillnad i olika länder.
- Vidarebefordra resultaten till EU-uppdrag och nationella ambassadörer och kontakta DG-Environment (Directorate-General for the Environment).

10. Referenser

ARCH, 2012, Architecture and roadmap to manage multiple pressures on lagoons
Integrated framework for analysis of the lagoon system Deliverable 2.1: 30032012

ARCH, 2013a, Architecture and roadmap to manage multiple pressures on lagoons
'State-of-the-lagoon' report Deliverable 2.2: 17092013

ARCH, 2013b, Architecture and roadmap to manage multiple pressures on lagoons
Workshop report 'State-of-the-lagoon' Deliverable 3.1: 04102013

ARCH, 2014a, Architecture and roadmap to manage multiple pressures on lagoons
Workshop report "Future challenges to the lagoon considering climate change"
Deliverable 3.2: 31032014

ARCH, 2014b, Architecture and roadmap to manage multiple pressures on lagoons
Roadmaps for lagoon management Deliverable 3.3: 11112014

LÄNSSTYRELSEN
VÄSTRA GÖTALANDS LÄN